

AR ŽINOTE KĄ JŪSŲ VAIKAS VEIKIA INTERNETE?

Internetas jau seniai tapo kasdieniu mūsų palydovu ir neatsiejama gyvenimo dalimi, kur mokomės, dirbame, bendraujame ir pramogaujame, tačiau ypatingą dėmesį tėvai turėtų skirti vaikų saugumui internete. Vis daugiau vaikų ir paauglių kasdien naudojami informacinėmis technologijomis. Nauji draugai, žaidimai, nauja informacija – tik dalis to, ką galima nuveikti internete. Atliktų apklausų tyrimų duomenimis, net 88 proc. nepilnamečių naudojami internetu be suaugusiųjų priežiūros. Taigi, pirmiausiai tėvai turėtų reguliariai atkreipti dėmesį į tai, ką Jūsų vaikas veikia internete apskritai. Dažnai vaikai nesuvokia, kad jų **veikla elektroninėje erdvėje prilygsta realiam gyvenimui ir, kad joje gali slypėti nemažai įvairių pavojų**, todėl labai svarbu, kad apie tai su vaikais būtų kalbama ne tik mokykloje, bet ir šeimoje. Tėvai turėtų žinoti apie internete vaikams kylančius pavojus, t. y., vaikai gali tapti nusikaltimo, patyčių aukomis, prieiti prie jiems netinkamos informacijos, bei būti susipažinę su programomis, kurias galima įdiegti kompiuteriuose ir taip blokuoti prieigą prie žalingos vaikams informacijos. Taip pat svarbu nuolat kalbėtis su vaikais apie saugumą internete ir suteikti vaikams informacijos apie saugų interneto naudojimą.

INTERNETE TYKANTYS PAVOJAI:

- **Asmeninė informacija.** Svarbiausia taisyklė naudojantis internetu – neatskleisti savo tapatybės ir savo asmeninių duomenų: namų adreso, telefono numeriu, tėvų darbovietės, ir kt. Reikėtų vengti viešinti savo pilną vardą ir pavardę, geriau yra pasirinkti tinkamą slapyvardį. Būtina saugoti savo prisijungimo duomenis. Žinant jūsų asmeninius duomenis gali būti įvykdyta tapatybės vagystė – kai vienas asmuo apsimeta kitu, žinodamas jo asmeninius duomenis. Visuomet **nustatykite privatumo parametrus** savo socialinių tinklų paskyrose taip, jog apsaugotumėte savo privačią informaciją (Twitter, Snapchat, Fb, Instagram).
- **Nuotraukų platinimas internete.** Kartą internete paskelbta nuotrauka ten lieka amžiams. Nuotrauką bet kas gali nukopijuoti, platinti, saugoti tiek internete, tiek savo kompiuteryje, ir tolesnio platinimo visiškai nebeįmanoma kontroliuoti, lygiai kaip nebegalima nuotraukos visiškai pašalinti iš interneto. Svetimos nuotraukos gali būti panaudojamos piktam, ne tik patyčioms, sumenkinimui, šantažui bet ir suklastojant asmens tapatybę, kai vienas žmogus apsimeta kitu. Taip

pat, informaciją apie vaiką gali pasinaudoti ir vaikų grobėjai. Prisiminkite, kad išnaudotojai taikosi į jaunas žmones, kurie naudoja intymų vartotojo vardą, viešina intymias nuotraukas arba kalba apie intymius dalykus internete.

- **Elektroninės patyčios.** Pasaulinės sveikatos organizacijos duomenimis, Lietuva pagal vaikų, iš kurių tyčiojamasi, skaičių – pirmauja iš 36 tyrime dalyvavusių šalių. Kasdien patiriamos patyčios ne tik gniuždo vaikus, bet ir moko agresyvaus elgesio, kurį vėliau dalis žmonių perkelia į savo šeimą ir aplinką. Patyčios elektroninėje erdvėje vyksta internetu, elektroniniu paštu, mobiliuoju telefonu ar kitose elektroninėse terpėse, paskelbiant ir siunčiant netinkamus tekstus, melą, prasimanymus, paveikslus, vaizdo įrašus apie asmenis, skelbiant privačius jų duomenis (pavyzdžiui, pokalbių tekstą). Patyčių objektui paprastai iškyla neįveikiama problema – jis negali nei pašalinti tų duomenų, nei jų paneigti, dažniausiai tiksliai nežino nei kas juos skleidžia, nei kas šiuos duomenis gauna. Dėl šių duomenų privataus pobūdžio asmuo dažniausiai vengia kreiptis pagalbos į tėvus ir mokytojus, todėl nerandant išeities neretai jam kyla minčių ir apie savižudybę. Visą internete skelbiamą informaciją Lietuvoje reglamentuoja įvairūs teisės aktai, už kurių nesilaikymą numatyta administracinė, civilinė ar net baudžiamoji atsakomybė. Draudžiamas yra pornografinės, pedofilinės, rasinę ir tautinę nesantaiką kurstančios informacijos skelbimas. Draudžiama informacija – tai informacija, kurios pavišėjimas ir (ar) platinimas yra draudžiamas pagal galiojančius įstatymus: pornografinio turinio informacija, informacija, kuria tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta ar kurstoma diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų; kita įstatymais draudžiama informacija, pavyzdžiui, šmeižtas, šantažas ir pan. Ribojama informacija yra reglamentuojama siekiant apsaugoti nepilnamečius asmenis. Tai informacija, kuri daro neigiamą poveikį jų fiziniam, protiniam ir doroviniam vystymuisi: informacija, susijusi su fizinio ar psichinio smurto vaizdavimu, nusikalstamos veikos modeliavimu; erotinio pobūdžio informacija, informacija, kurioje rodomas mirusio arba žiauriai sužaloto žmogaus kūnas informacija, sukelianti baimę ar siaubą, skatinanti savęs žalojimą ar savižudybę;

Jeigu jūsų vaikas susidūrė su elektroninėmis patyčiomis, kreipkitės į svetainės administratorių arba www.draugiskasinternetas.lt, nepanaikinkite žinučių, laiškų, juos galėsite pateikti kaip įrodymus, paaiškinkite vaikams, kad internetas yra virtuali gatvė, kurioje galioja tos pačios taisyklės kaip ir realiame gyvenime. Negalima žeminti ir tyčiotis iš kitų, toks elgesys skaudina kitą žmogų, žemina kito žmogaus garbę ir orumą ir už tokius veiksmus gali kilti teisinė atsakomybė.

- **Bendravimas su nepažįstamaisiais.** Paaiškinkite vaikams, kad bendravimas su nepažįstamais žmonėmis internete gali būti labai pavojingas. Geriausia neatsakinėti į netikėtus, nepažįstamus elektroninius laiškus ir trumpąsias žinutes, jei nežinoma, kas juos rašo bei nepriimti į „draugus“ nepažįstamų asmenų, kurie gali turėti negerų kėslių. Įgavus pasitikėjimą, šie asmenys

gali pradėti vaiką bauginti, šantažuoti, jam grasinti ar bandyti susitikti. Paaiškinkite vaikams, kad negalime susitikinėti su nepažįstamu internetiniu draugu be tėvų leidimo. Geriausiai, kad į tokį susitikimą su nauju draugu jūsų vaiką lydėtų suaugęs žmogus. Nepamirškite, kad niekada negali žinoti, kas iš tikrųjų yra tas internetinis draugas.

Nepalike mažamečių vaikų vienu naršyti internete. Visada žinokite, ką vaikas veikia internete.

- Patartina leisti paaugliui naršyti internete tik sukakus 13 metų. Tačiau, tai nereiškia, kad tėvai gali nesirūpinti, kuo vaikas domisi, kokius žaidimus žaidžia ar kokiose sveitainėse lankosi. Tėvai turėtų kalbėtis su vaikais apie jų patirtį internete, padėti suprasti, koks turinys yra jiems tinkamas ir patikimas, pagelbėti patekus į keblią padėtį.

Jei vaikus nuo įvairiausių grėsmių siekiame apsaugoti jų aplinkoje, tą patį privalome daryti ir skaitmeninėje erdvėje. Turime suprasti, kad vienas vertus – internetas galimybė bendrauti, mokytis, naršyti, tačiau kita vertus, šalia to viso gėrio slypi ir nemaži pavojai.

#SID2020

#SaugusInternetė

#PrisijungusiLietuva

www.draugiskasinternetas.lt

www.safeinternetday.org

**Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato
Šalčininkų rajono policijos komisariatas**